

Еврейской общине Чернигова – 25 лет!

Номер газеты, который Вы, читатель, сейчас держите в руках, датирован 13 Іюня 2014 года. Именно сегодня, 13 Іюня 2014 года, исполняется четверть века (!) с того памятного дня, когда в Чернигове на собрании еврейской общины города (первого собрания евреев за десятилетия!) было принято решение о создании Черниговского еврейского культурного центра, то бишь, говоря современным языком, – еврейской общины.

Сказать, что то собрание было Событием с большой буквы, – это значит ничего не сказать. Ведь времена тогда были лихими, и хотя Советская власть уже катилась под уклон в пропасть, участие в таком собрании, учитывающая опыт недавней истории евреев в СССР, могло окончиться, при вполне возможном неожиданном изменении политического курса КПСС, для его участников плачевно... И это не красивые слова.

Когда я вернулся с собрания домой и с радостью рассказал своей маме о том, что в Чернигове создан Еврейский культурный центр и что меня избрали в правление этой новой общественной организации, подчеркнул – первой еврейской организации в городе за десятилетия! – она с ужасом сказала: «Ты сошёл с ума. Ты же детей осиротишь». В принципе, она была не далека от истины... Эти её слова я вспомнил довольно скоро, 18 августа 1991 года, в день начала августовского путча в СССР.

А потом СССР распался, и уже в Независимой Украине мы стали возрождать еврейскую жизнь в Чернигове и области. Не скажу, что всё было так легко и безоблачно. Однако стараниями и трудами многих мы и достигли многого. И сегодня, через 25 лет после того памятного собрания, правление общины намечало провести большие праздничные мероприятия в честь достойного юбилея. Однако трагические события последних месяцев в Украине вынужденно изменили наши планы. Мы, украинские евреи, – патриоты своей страны, и мы не можем в дни, когда наша Украина в опасности, проводить юбилейные праздничные мероприятия такого яркого масштаба. Поэтому правление Черниговской еврейской общины приняло решение все наши религиозные, традиционные и культурные мероприятия, а также научные семинары, презентации, благотворительные проекты, издательскую, мемориальную деятельность и др., проводимые в нынешнем году, посвятить 25-летию юбилею Черниговской еврейской общины.

Поздравляю всех с Праздником!

Желаю всем членам Черниговской еврейской общины, всем нашим ветеранам еврейского движения, живущим сегодня в разных странах, всем жителям нашего края, кто все эти годы помогал строить и возрождать еврейскую жизнь на Черниговщине, здоровья, благополучия, счастья и мирного неба над головой!

И следующий юбилей нашей Черниговской еврейской общины мы с вами, я уверен, встретим в сильной, процветающей, европейской Украине!

Семён БЕЛЬМАН,
председатель правления
Черниговской еврейской общины,
заслуженный работник
культуры Украины

Эмблема Черниговского еврейского культурного центра, 1989 г.

ПАМ'ЯТЬ ЖИВА

20 травня 1942-го назавжди залишиться в історії Прилук чорною сторінкою. Німецько-фашистські загартники видали наказ про те, щоб усе єврейське населення міста зібралось для евакуації, взявши із собою цінні речі. Але людей обманули. У Плискунівському ярі троє німецьких лікарів убили дітей, давши їм подихати отруйними речовинами. Доросле ж населення розстріляли. Того дня свій земний шлях завершили 1290 прилуцьких євреїв...

Відтоді 20 травня у Прилуках вважається Днем Пам'яті загиблих у

роки Великої Вітчизняної війни мешканців міста єврейської національності. У нинішньому році цього дня на мітингу-реквіемі у Плискунівському ярі вшанували також пам'ять жертв політичних репресій.

Схилити голови в скорботі, покласти квіти до меморіального знаку і на братську могилу завітали виконавч обов'язків Прилуцького міського голови, секретар ради Дмитро Барнаш, голова Прилуцької міської єврейської общини Ірина Бейс, голова обласної єврейської об-

щини Семен Бельман, депутати міськради, козаки Прилуцького козацького полку, пересічні прилучанці. Прийшли і вихованці гуртка з посиленою військово-фізичною підготовкою та вихованки естетичного гуртка школи №10. Щирі слова жалю лунали із вуст як офіційних осіб, так і дітей.

Нікого не залишила байдужим пісня «Бухенвальдський набат» у виконанні Олега Гусева.

Горе не ділить на старих і малих, на народи й нації. Воно спільне для всіх. У кожного у душі має жити скорбота за розстріляними у роки війни євреями, депортованими в 1944-му кримськими татарами, замордованими у казематах НКВС українцями, росіянами, білорусами. Горе одне на всіх...

Сергій НОВАК,
газета «Відомості Чернігівщини»

Виступає Ірина Бейс

ВОНИ ВРЯТУВАЛИ ЄВРЕЙСЬКУ ДІВЧИНКУ МАРІЮ

До редакції нашої газети прийшов Олексій Іванович Шолох із Кархівки Чернігівського району.

– Я хочу розповісти про мого двоюрідного дідуса Юхима Васильовича Гребенника та бабусю Улиту Яківну, які у війну врятували від розстрілу єврейську дівчину Марію, – сказав він. І між іншим додав, що Юхим Васильович був у селі шанованою людиною, великий працелюб. Ще в 1930 році, працюючи у місцевому колгоспі «Нове життя», був нагороджений орденом Трудового Червоного прапора.

Показав фото, на якому серед інших була й Марія. Береже знімок, бо він лише один у сім'ї. Розповідь Олексія Івановича була такою:

– Як тільки німці окупували Чернігів, почалося гоніння на євреїв. Коли вели на розстріл одну із єврейських сімей, батько родини попросив знайомого поліцейя, аби той допоміг втекти їхній дочці Марії.

– Нас розстріляють, так нехай хоч одна дитина залишиться в живих, – молив він.

Дівчина була підлітком. Поліцейя пообіцяв виконати прохання і зумів шепнути дівчині:

– Втікай, йди у села, подальше від Чернігова. Буде хто питати – скажеш, що ти із розбитого залізничного потягу, в якому їхали дітдомовці.

Марія йшла через Михайло-Коцюбинське, інші села і зайшла у Кархівку. Попросилася до однієї жінки, у якої чоловік на фронті і жила вона із дітками бідно. Два дні перебула тут, а потім хазяйка й каже:

– Відведу тебе до діда і баби Гребенників, у них немає дітей і є що їсти.

Подружжя прийняло дівчину, яка виявилася дуже розумною і працелюбною. Відразу перевдяглася у одяг Улити Яківни, швидко навчилася доїти корову, поратися по господарству. На вулицю вдень майже не виходила, а намагалася лише вночі посидіти біля хати. Та все плакала за своїми рідними, бо нічого не знала про їхню долю. І ось злі язики почали по селу говорити, що Гребенники переховують єврейську дівчину. Хоча ті стверджували, що ця дівчина – їхня родичка, племінниця, врятувалася після бомбардування поїзда і приїхала сюди. І все-таки чутки дійшли до поліцейської управи. Покликали Юхима Васильовича разом із

дружиною на допит. Дідусь казав одне:

– Марія – моя родичка, моя племінниця.

Навіть, коли йому пальці у двері засунули, не сказав правди своїм мучителям. А коли почали молодь гнати у Німеччину, забрали й Марію. Там вона серед українських дівчат була своєю. Трохи розуміла німецьку мову, отож інколи дещо перекладала із того, що говорили німці. Після перемоги повернулася назад, у Кархівку, до своїх рятівників. Радо зустріли її Гребенники, пожила вона у їх тижнів два та й поїхала до Чернігова, аби мати хоча б якусь звістку про свою сім'ю. А через деякий час по-

вали руки. А Улита Яківна казала, що сиділа на почесному місці наче під образами.

У 90-ті роки Віра поїхала із чоловіком до Ізраїлю. Тяжко хворів її батько – Гуревич Беба (так ми його називали). Йому зробили складну операцію у Чернігові. Разом із дружиною він збирався до дочки, та в літаку помер. Поховали його вже в Ізраїлі. А Марія залишилася там жити, інколи приходили листи. А потім перестали – Марія теж пішла із життя.

Олексій Іванович Шолох розповів про цю складну й нелегку життєвську історію

Марія Гуревич разом із кархівськими дівчатами на сільському весіллі

вернулася із молодим хлопцем – своїм двоюрідним братом. За нього й вийшла заміж.

Переїхали вони до Чернігова, працювали обоє у фотографії. Вона – бухгалтером, він – фотографом, народилася донька Віра, Але із кархівськими рятівниками підтримували зв'язки. Пам'ятаю, я ще підлітком завозив їм молоко, коли бував у Чернігові. А одного разу Марія випадково зустріла мене у місті, радо розпитувала про дідуса і бабусю й купила мені чималу упаковку халви.

А потім було весілля – видавали Віру заміж. Дідусь Юхим уже помер, а на весіллі запросили бабусю Улиту Яківну. Гуляли у ресторані, єврейська община дуже приязно прийняла стареньку, їй було стільки шани та уваги. Дякували гості бабусі за те, що врятували із дідусем Марію від німців, навіть цілу-

єврейської дівчини Марії та простого сільського подружжя Гребенників – Юхима Васильовича та Улити Яківни, які в тяжку годину проявили найкращі людські якості, пригріли сироту й не дали їй загинути від рук фашистських катів. Олексій Іванович все життя працював шофером, зараз на заслуженому відпочинку. Та в їхній родині передається із покоління у покоління ця історія, про яку ще пам'ятають й старожили села. Він сподівається, що можливо приїде якась звісточка від Віри із Ізраїлю. Їм цікаво було б дізнатися, як склалося її життя, як бережуть пам'ять про українських рятівників із Кархівки нащадки Марії Гуревич.

Віра БУШАЙ,
заслужений журналіст України,
газета «Живи з надією»

Взгляд из прошлого

Уже традиционно, пятый год подряд, Чернигов участвует в международной акции «Ночь в музее». Акция эта приурочена к Международному Дню музеев и проходит в ночь с 17 на 18 мая.

В этом году ней приняли участие наш Черниговский исторический музей имени Василия Тарновского и Художественный музей имени Григория Галагана. Цель акции – показать ресурс, возможности и потенциал современных черниговских музеев, привлечь к ним внимание молодежи, дать возможность всем желающим пообщаться с Историей и Искусством.

Черниговская еврейская община и Благотворительный еврейский фонд «Хасде Эстер» уже неоднократно участвовали во многих совместных проектах с нашими городскими музеями, в том числе – и с Черниговским областным художественным музеем имени Григория Галагана. В рамках нынешнего проекта «Ночь в музее» БЕФ «Хасде Эстер» представлял посетителям музея выставку «Взгляд из прошлого».

В особо значимые моменты нашей жизни мы открываем альбом или шкапу, где сберегаются фотографии ро-

дителей, дедушек и бабушек, других родственников – и вспоминаем прошлое. Каждая из фотографий имеет свою историю: веселую или грустную, простую или сложную, но главное – очень памятную для семьи. На выставке была пред-

Экскурсию проводит Ирина Липкина

ставлена коллекция ксерокопий старых черно-белых фотографий, на которых изображены родственники членов еврейской общины и сотрудников Благот-

ворительного еврейского фонда «Хасде Эстер», а также цветные фотографии и рисунки исторических памятников и мест, связанных с проживанием евреев в нашем городе на протяжении многих лет. Экскурсоводом на этой выставке

была директор Благотворительного еврейского фонда Ирина Липкина.

На фотографиях жители нашего города узнавали своих знакомых или их родственников, друзей, сотрудников. Многие из посетителей музея впервые услышали о Международной общественной организации «Джойнт» и её деятельности в Чернигове, а также о та-

ких интересных черниговских еврейских семьях, как Сацы, Маркельсы, Кранцы, Утевские, и об их активном участии в жизни нашего города и страны. Узнали

гости выставки и о благотворительной деятельности членов еврейской общины в дореволюционном Чернигове. Подобные материалы дали возможность возвратиться в прошлое, в далекое и незабываемое время жизни нашего города.

Выставка вызвала огромный интерес посетителей музея, о чём свидетельствуют записи в книге отзывов и большое количество задаваемых вопросов.

Директор Черниговского областного художественного музея имени Григория Галагана Ирина Ральченко выразила искреннюю благодарность директору Благотворительного еврейского фонда «Хасде Эстер» за активное участие в проекте «Ночь в музее». Выставка «Взгляд из прошлого» ещё раз показала, что целью деятельности нашего Фонда является не только разносторонняя социальная помощь нуждающимся, но и сохранение еврейской истории и культуры – и приобщение к этому бесценному наследию всех жителей нашего многонационального края.

Ирина ЛИПКИНА

«Лучшая книга года - 2013»

Областной литературный конкурс «Лучшая книга года» проводится уже пятнадцать лет. Его основатель и организатор – Черниговская центральная городская библиотека им. М.М. Коцюбинского.

26 мая 2014 года в читальном зале библиотеки состоялась торжественная

церемония награждения лауреатов конкурса. Писателям премия присуждается в шести номинациях. Седьмой является номинация «Лучший издатель года».

Приятно отметить, что нынешним лауреатом премии «Лучшая книга года» в номинации «Проза» за книгу «Любові зрада» стал член редколлегии нашей газеты «Тхия» Алексей Брик.

В области «Научная литература» жюри конкурса отметило интересный труд коллектива авторов Г. Адруга, С. Горобця и А. Курданова – книгу «Літопис доль та днів минутих».

А премию в номинации «Публицистика» получил семейный дуэт авторов – Лариса

и Виктор Григорьевы – за книгу-исследование о Добрянском партизанском отряде «Герои Добрянских лесов». Хочется отметить, что Лариса Ивановна Григорьева ранее публиковалась и в нашей газете «Тхия». В книге «Герои Добрянских лесов» читатель найдёт интересную информацию о многих героях-партизанах Добрянского партизанского отряда, в том числе и о партизанах-евреях.

С удовольствием отметим, что лауреатом премии за 2013 год в номинации «Лучший издатель года» стал известный черниговский издатель, при помощи которого издаётся также и газета Черниговской еврейской общины «Тхия», – Валерий Михайлович Лозовой.

Лучший издатель года Валерий Лозовой

Коллектив редакционной коллегии газеты «Тхия» поздравляет всех лауреатов премии «Лучшая книга года – 2013» и желает им дальнейших творческих успехов.

Семён БЕЛЬМАН

Лариса и Виктор Григорьевы

Лаг ба-Омер – это чудеса!

В то время как Украина готовилась к выборам, а напряжение в стране в обстановке внутренней нестабильности и внешней агрессии нарастало, евреи Чернигова решили отметить Лаг ба-Омер в святых местах и подальше от города...

Сегодня блокпосты стали жизненным фактом в Украине. Куда ни едешь, то там, то тут встретишь идущую навстречу колонну БТРов или тягачи с танками... Мысли о незаконных референдумах, аннексии Крыма и угрозе войны у всех на уме. В это тревожное время евреи Чернигова под руководством раввина Исраэля Силберштейна совершили путешествие в Нежин, что в Черниговской области, к месту упокоения рабби Дов Бэра Шнеерсона – второго Любавичского Ребе. Они использовали эту возможность, чтобы помолиться за своё будущее и будущее своей страны Украины. «Путешествие к Ребе в Нежин, – говорит Авнер (45лет), – даёт мне силы и энергию прожить ещё год, до следующего Лаг ба-Омера – до тех пор, когда у меня опять будет возможность посетить эту святыню».

На обратном пути, после посещения могилы праведника и молитвы, автобус с паломниками остановился в уютной лесной зоне, чтобы насладиться пикником, занимательными играми для детей и раз-

влечениями на свежем воздухе.

Разговоры в автобусе по пути домой были радостными и полными надежд на хорошее будущее. Дети обсуждали приближающийся летний лагерь. Женщины планировали занятия «Бат-мицвы» для группы девочек. Мужчины обсуждали, как они могут приобщить больше людей

к участию в Шаббатах. Очень важным в этом путешествии были полученные положительные эмоции, прилив сил и энергии, воодушевление и такое важное чувство единения.

Рабби Дов Бэр Шнеерсон отмечал Лаг ба-Омер как особый уникальный праздник. В этот день, как сообщает кни-

га «Хайом-йом», происходило множество чудес.

В Лаг ба-Омер 2014 года евреи Чернигова – община Мителер Ребе (так ещё называют рабби Дов Бера) – молились о многих чудесах, которые, будем надеяться, сбудутся в ближайшее время.

ШИМОН БЕН ЦВИ

СТЕЖКОЮ ПАМ'ЯТІ

Городнянські активісти ВО «Батьківщина» на минулому тижні впорядкували захоронення безвинно розстріляних фашистами радянських людей.

«Новини Городнянщини» вже писали про це захоронення жертв Великої Вітчизняної війни. Це місце розстрілу. Воно знаходиться за с. Альошинським, праворуч перед залізничним переїздом, у гущавині лісу. Невисокий пагорб, оточений по колу зарослями дикої малини й ожини, не зразу побачиш, увійшовши в зелений храм змішаного лісу. Та ось прогорнеш куці і зупинишся на мить. На вершині пагорбу обеліск – знак, що єднає вічність з сьогоденням.

Так сталося вже, що на якийсь час наша пам'ять заросла тінню забуття. Мабуть, тому, що дуже багато на Україні таких захоронень, – масовими були розстріли радянських людей фашистами в період війни на тимчасово окупованій території. З роками відходили у вічність люди, які знали про ці жертви. І траплялося, що обривалась нитка родової, сімейної історії. Але...

Жителька с. Альошинського 88 річна Євгенія Олександрівна Денисенко розповіла:

– Стояла пізня осінь 1941 року. За Альошинським ми, підлітки, разом з дорослими на полі молотили жито. Воно вже позамокало і проросло в снопах. Я на помості молотарки розрізала снопи, а Савелій Семенович Олексієнко подавав їх у барабан. Чуємо – хтось вигукнув: «Машини їдуть!» Бачу: по дорозі їде легкова автомашина, за нею три вантажні машини з людьми – хто в цивільному, а хто в форменному військовому одязі. Обіч машин їхали мотоцикли з німецькими автоматниками. Я зразу подумала: це, мабуть, везуть тих, кого в Городні на території лікарні у таборі німці охороняли. Ще раніше ми бігали туди і кидали через огорожу полоненим хліб, варену картоплю – хто що мав з продуктів. Німці дозволяли. Бачили ми наших червоноармійців. Були вони в легкому

одязі: хто в цивільному, хто в гімнастерці, а хто й без неї. Виснажені, голодні, вони з надією вдвигалися в кожного з нас: чи, бува, не знайомий? І ми в них теж...

І ось тепер таких везли на машинах. Ми зупинили коней, які ходили по манежу, приводячи в рух молотарку. Куди вже було далі молотити? І з острахом дивилися на кортеж машин. Віддаляючись, перед залізничним переїздом вони повернули управо вниз і зникли за молодим ліском. Почулися постріли. Ми всі це чули і бачили. А невдовзі машини їхали у зворотньому напрямку, але вже без людей.

Євгенія Олександрівна далі згадує жахливі події. Сміливці хлопчики побігли в той лісок і розповіли про побачене. Серед заростей на невеличкій галявині у свіжозаритій ямі зверху ще ворухилась земля від порухів недобитих фашистами жертв.

Серед тисяч злочинів, скоєних окупантами, людська пам'ять зберегла і цей. За с. Альошинським фашисти тоді розстріляли євреїв і військовополонених. Але скільки їх – цього вже не дізнатись.

За даними на території Чернігівщини окупантами знищено понад 127 тисяч чоловік, у тому числі й військовополонених у таборах Чернігова, Прилук, Новгород-Сіверського, Ніжина, Щорса, Городні, Козельця і Плисок. Вже на початку вересня 1941 року з Гомеля в Ріпки і Чернігів прибула айнцацгрупа «С», якою командував штурмбанфюрер СС доктор Рауш. Вона виконувала каральні акції – розстрілювала «єврейських терористів і грабінників». У Городні було вбито 21 чоловік. А в тюрмі поліцаї розстріляли 82 євреї. Методика масового знищення людей окупантами була інструктивно відпрацьована зверху: реєстрація, збір і вивезення на розстріл. Списки допомагали складати поліцаї.

За переказами старожилів, у лісі за Альошинським окупанти змусили копати яму-могилище для невинних людей чергового залізничного переїзду. Той не встиг виконати завдання до приїзду машин. Та й не міг знати про кількість людей для захоронення. Розстрільна акція тривала недовго. Людей закопували ще напівживими...

Сьогодні, коли минуло майже 73 роки після тих подій, страшно навіть подумати про те, що таке було. А якщо уявити трагедію, то стає моторошно.

Вже через деякий час альошинці під страхом смерті (адже ходити в ліс окупанти забороняли) як могли впорядкували могилище жертв. Вважалося, що тут розстріляні тільки євреї. Тому активісти єврейської общини позначили це захоронення огорожею у формі правильного шестикутника. З роками навколо подорослишали дерева, не стало багатьох людей, хто знав про трагедію. Поступово заросла стежка пам'яті.

Та ні, не заросла! Нам, журналістам,

показав це місце активний дописувач газети лісник Володимир Гавко із Городні. Нині він проживає у Німеччині, але час від часу приїздить в Городню, цікавиться новинами і подіями. Саме за його ініціативою, проханням і підтримкою міської ради керівництво райагролісу розчистило лісове урочище, а вже потім представники Чернігівської єврейської общини разом з городнянськими активістами ВО «Батьківщина» періодично влаштовували сюди виїзди з метою впорядкування захоронення.

А 28 травня 2014 р. такий виїзд активісти «Батьківщини» влаштували самостійно. Разом з ними побував там і автор цих рядків. Приємно вразило одне: і старшого віку, і молодші представники городнянської громадської організації дуже серйозно проїнялися справою збереження нашої історичної пам'яті, у них не ослабло почуття вдячності поколінню, яке здобуло перемогу перед фашизмом. На нинішньому життєвому просторі вони глибоко ро-

зуміють, що таке мир, який треба берегти, за який треба боротися всім. А кожне таке захоронення, кожна могила воїна – то вічне нагадування про страшні жахи, які несе війна.

– Люди! Покуда серця стучаться, паминте, какою ціною завоевано щастя! – так душевно висловила своєї почуття рядками Роберта Рожественського активістка Ліана Білоус біля захоронення. Це був наче епіграф до тієї роботи, яка почалась. Син відомого городнянського підпільника і партизана Великої Вітчизняної війни Ф.Ф. Бебка Юрій Федорович став прокошувати зарослу різнотрав'ям стежку від асфальтної дороги і аж углиб лісу. Задзижчала бензокоса в Олександра Найдьона, акуратно підстригаючи дикі зарослі. А Дмитро Ісаєнко взявся полоти гербіцидами

прилеглу до пагорба територію. Жінкам теж знайшлася робота, бо її задалегідь визначили. Вони виривали бур'ян, виносили наламає буревієм гілля та сміття. Усім керував П.І. Верхуша – депутат, член президії районної ради, він же і голова районної організації ВО «Батьківщина». А ще взяли участь у впорядкуванні Галина Панфілова, Тетяна Сенчура і Галина Тимошенко. Зовсім випадково, повертаючись з Деревин, зупинив свою машину на шляху і пройшов прокошеною стежкою до захоронення Петро Потапенко, голова райдержадміністрації. Поцікавився роботою, подякував учасникам. Несподівано виявилось, що одна з городнянок – Ліана Білоус – уроженка с. Альошинського. Вона знає навколишні ліси, пригадає, як про цю трагедію розповідала їй мама. На жаль, нема вже її в живих. Але є Євгенія Олександрівна Денисенко. Вона може щось доповнити. До неї і заїхали.

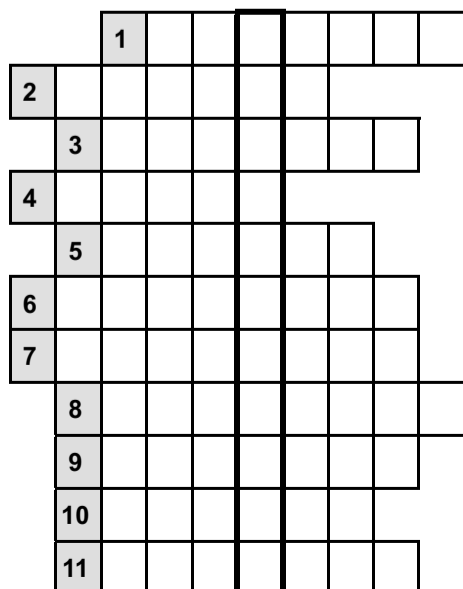
Жінка вже погано бачить, але її пам'ять зберегла цю історію з юності. Ми

вирішили розповісти її і вам, шановні читачі. Стежка пам'яті нашої хай не заростає! Думається, що є потреба встановити на шляху перед переїздом відповідний меморіальний знак, який би вказував на це трагічне місце, де обірвалося життя радянських людей.

На знімках: учасники впорядкування захоронення – Галина Панфілова, Тетяна Сенчура, Олександр Найдьон, Галина Тимошенко, Дмитро Ісаєнко, Петро Верхуша, Юрій Бебка і Ліана Білоус; Є.О. Денисенко, жителька Альошинського, яка пам'ятає цю трагедію.

Леонід ЯКУБЕНКО, заслужений журналіст України, газета «Новини Городнянщини».

КРОССВОРД

Решив кроссворд, в строке, выделенной по вертикали, Вы прочтёте фамилию известного учёного, автора книг «Центурии» и «Знамения»

1. Озеро в Израиле
2. Гора в Израиле
3. Микробиолог, лауреат Нобелевской премии, уроженец Украины
4. День отдыха у евреев
5. Автор рассказа «Звезда Соломона»
6. Международный гроссмейстер, пианист по профессии
7. Автор музыки популярного романа «Ямщик, не гони лошадей»
8. Имя возлюбленной царя Соломона
9. Автор популярных книг из серии ЖЗЛ «Бетховен», «Шуберт»
10. Еврейский праздник
11. Повесть лауреата Нобелевской премии Эли Визеля

Кроссворд составила
Ольга Пантелеева, г. Прилуки

Наши юбиляры

Чернигов

Приступа Валентина Михайловна
Рычкова Неля Ивановна
Янченко Людмила Ивановна
Сокольская Тамара Андреевна
Волк Леонид Васильевич
Гусев Вячеслав Анатольевич
Зильбович Юрий Романович
Ковалева Лилия Мотелевна
Конош Юрий Александрович
Курто Юрий Александрович

Щорс

Сухомлин Анна Васильевна

Мена

Бандура Лариса Григорьевна

Нежин

Салацкая Людмила Александровна

Новгород-Северский

Сазонова Лариса Ивановна

МАЗЛ ТОВ!

Пространство единения

Программы проекта «Еврейское возрождение», который на протяжении последних 15-20 лет успешно реализует на территории СНГ Американский еврейский объединённый распределительный комитет ДЖОИИТ, позволили возродить еврейскую общинную жизнь, фактически уничтоженную за годы Советской власти, и дали возможность «постсоветским» евреям вернуться к тем ценностям и традициям, что веками и тысячелетиями хранил наш народ. Синагоги, традиционные праздники, еврейские школы и общинные центры, образовательные и творческие программы для детей и родителей, бабушек и дедушек...

Но возрождая, сохраняя и преумножая ВЕЧНОЕ, мы никуда не можем уйти от проблем и потребностей дня сегодняшнего. А время сейчас – особенно для Украины и её граждан всех национальностей – очень и очень непростое...

Поддержать еврейские семьи в нынешней кризисной обстановке, поощрить активистов общинных программ, пока-

активным, ярким подтверждением чему стал поход на вершину горы Красия (свыше 1000 м!), в котором приняли участие все, от малышек до бабушек. И хотя вверх мы поднимались на горнолыжном подъёмнике (что, кстати, для многих оказалось тоже довольно экстремальным!), дорогу вниз большинство рискнуло преодолеть пешком. Полтора-два часа спуск по довольно крутой горной тропе, сквозь лесной бурелом и горные ручьи, оставил просто незабываемые впечатления!

Но «Семейный Шаббатон» – программа в первую очередь культурно-образовательная, и эту основную её задачу помогала реализовать сборная команда мадрихов и преподавателей: представители «запада» ужгородцы Александра Кузнецова и Игорь Радомысльский – и «северо-восток» в лице сотрудников общинных программ нашего «Хэсэда Эстер» Александра Чевана, Ла-

ве-нишма». А дети тем временем – среди Карпатских гор! – соорудили свою маленькую «гору Синай» с собственноручно изготовленными «скрижалями». Приятно,

что для некоторых малышек это занятие стало и первым знакомством с «алеф-бетом» – ивритской азбукой, буквы которой они все так старательно выводили.

Центральным событием Шаббатона была, конечно, встреча Субботы. Зажигание свечей, благословения, рассказ о недельной главе, погружение в волшебный мир Шаббата... А вот Авдала – проводы Субботы – стала одновременно и прощанием участников друг с другом и с тем удивительным праздником, которым стал для всех нас этот Шаббатон: ведь следующий день был днём окончания программы, днём разъезда. Конечно, нас, черниговскую группу, впереди ждала ещё увлекательная экскурсия по Ужгороду и масса интересных историй из прошлого и настоящего этого прекрасного города, рассказанных нашим гидом Игорем Радомысльским... Но всё-таки настоящим эмоциональным финалом этого проекта стала именно Авдала под небом Карпат.

Особая – переплетённая – форма авдальной свечи обычно символизирует особую атмосферу этого красивого обряда: переплетение святого и будничного, праздничного и повседневного... А для нас это переплетение означало ещё и настоящее единение двух разных хэсэдов, разных общин, разных по культуре и обычаям регионов Украины. И хочется верить, что таким ПРОСТРАНСТВОМ ЕДИНЕНИЯ, которым стал для нас этот удивительный семейный Шаббатон, сможет когда-нибудь стать и вся наша держава!

Александр ЧЕВАН

зять на деле единство еврейских общин разных регионов Украины – вот задачи, которые ставил ДЖОИИТ, планируя культурно-образовательную программу «Семейный Шаббатон», что прошла 5 – 8 июня 2014 г. в Закарпатье. А участие в ней приняли представители двух хэсэдов: Ужгородского «Хэсэда Шпира» и Черниговского «Хэсэда Эстер».

Уютная территория туристического комплекса «Жемчужина Красия», целебный воздух, потрясающая природа Карпат... А поскольку люди сюда приехали активные, то и отдых оказался довольно

рисы Клименко и Ирины Пономаренко.

Были игры и тренинги, позволившие участникам из разных городов познакомиться и сплотиться, почувствовать себя одной семьёй, одной командой. Были творческие мастерские, где делали и шаббатные салфетки, и памятные открытки, и мешочки для авдальных благословений... Шаббатон наш начинался сразу после праздника Шавуот – и, конечно, история дарования Торы стала темой ряда занятий. О доверии и ответственности, о долге и свободе выбора дискутировали взрослые на бейт-мидраше «Наасэ

Непридуманное

Когда в 1884 году, во время гастролей по США, немецкий гроссмейстер Иоганн Генрих Цукерторт прибыл в административный центр штата Вайоминг Шайенн, ему устроили торжественную встречу. Однако вскоре выяснилось, что в городе проживает всего один играющий шахматист. Тогда Цукерторт подошел к стоявшему в мэрии роялю, сел за него и начал играть. Концерт прошел с большим успехом.

У первого чемпиона мира по шахматам Вильгельма Штейница частенько бывали проблемы с деньгами, вернее, с их отсутствием, и он порою вынужден был зарабатывать себе на жизнь, играя в кафе в шахматы на деньги.

Однажды он нашел очень выгодного партнера, который платил по целому фунту стерлингов за проигранную партию. Штейниц в этих партиях давал ему коня вперед и регулярно выигрывал. Кто-то из друзей чемпиона мира обратил его внимание на то, что тот может потерять такого выгодного клиента, если будет постоянно у него выигрывать: мол, неплохо бы разок и проиграть. Штейниц так и поступил: в одной из партий он подставил своего ферзя и немедленно сдался. Штейниц хотел предложить следующую партию, но его партнер с ликующим криком выскочил из-за столика: – Моя мечта сбылась – я выиграл у чемпиона мира!

С этими словами он покинул кафе, выскочил на улицу, и с тех пор его никто больше в том кафе не видел.

В 1953 году Давид Ойстрах был на гастролях в Англии, и посол СССР устроил прием в честь великого музыканта. В разгар банкета к Ойстраху подошел советский атташе по культуре, сделал множество комплиментов маэстро, а потом поинтересовался: – Вы так хорошо играете на скрипке, но я давно хотел спросить, кто вы по профессии?

Ойстрах чуть не поперхнулся: – Я – скрипач. Атташе немного смутился: – Конечно, конечно. А кто ваш тренер?

Еврейская кухня РАГУ ИЗ ГОВЯДИНЫ

Очищенное от пленки мясо (1 кг говядины от грудинки) нарезать на кубики (массой 15-20 г) и положить в сотейник. Залить 1 стаканом воды, добавить 4 ст. ложки жира, 2 головки мелко нарезанного репчатого лука и 1-2 зубчика чеснока, сахар, соль и черный перец. Тушить на слабом огне до полной готовности (примерно 2 часа), подливая периодически понемногу воды. Сварить в подсоленной воде 1/2 кг мелко нарезанной брюссельской (или белокочанной) капусты, откинуть на дуршлаг, дать воде стечь и прибавить к мясу. В готовое рагу перед окончанием варки добавить 1 ст. ложку меда.

ТВОРОЖНИК С УРЮКОМ И ОРЕХАМИ

Орехи истолочь до тестообразного состояния и соединить с мелко нарубленным урюком. Свежий нежирный творог протереть через сито, взбить с мацемелом или мукой, добавить желток, сахар и 5 растопленного масла. Все это хорошо перемешать, соединить с мелко нарезанными орехами и урюком, осторожно ввести, помешивая, взбитый в пену белок, слегка вымешать. Выложить в форму, смазанную маслом, и запечь.

На 200 г творога требуется: 40 г мацемела или 1.5 ст. ложки муки, 1 яйцо, 30 г сахара, 40 г молока, 60 г урюка, 50 г очищенных грецких орехов, 20 г сливочного масла, 60 г сметаны.

Газета выходит при финансовой поддержке

Всеукраинского Благотворительного Фонда «Для тебя»

В электронном виде газета размещается на сайте Фонда www.2U.org.ua

תּוֹרָה
Т Х И Я

Учредитель: Черниговская еврейская община
Издатель: Черниговская еврейская община
Регистрационное свидетельство: ЧГ № 150
Газета «Тхия» («Возрождение»)
Распространяется бесплатно

Редакция оставляет за собой право редактировать и сокращать текст материалов.
Редакция не всегда разделяет точку зрения авторов.
Отпечатано в Полиграфическо-издательском комплексе «Десна».
14000, г. Чернигов, пр-т Победы, 62.
Заказ 0109 Тираж 1000 экз.

Адрес редакции:
14017, г. Чернигов,
ул. Щорса, 58.
Тел. 64-19-58
e-mail:
sem.hesed@gmail.com

Главный редактор Семён Бельман

Редакционная коллегия:
А.Брик, В.Ванжа,
Н.Ратновская, А.Чеван.